

לימוד היומי דקה ליתנו

Table with 6 columns: שולחן ערוך אבן העזר סי' תפ"א, שבת, יום, ליקוטי מוהר"י, ליקוטי הלכות, משנה ברורה, משיבת נפש. It lists various halachic topics and their corresponding sources.

בקרני אהרן

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

242 | פרשת וישלח | ט"ז כסלו תשפ"ב

בַּעֲצַתְךָ תִּנְהַנֵּי

אחרת וסותרת כל עצתי הראשונה, ונמשכים לי סברות והוכחות הרבה שאני צריך לעשות בהיפך ממש, עד אשר עצתי נחלקת לשתיים ממש ותלויה בכף מאזנים תמיד, ואיני יודע להכריע לא לכאן ולא לכאן" (ליקוטי תפילות, סא).

אמנם, התורה הקדושה מאירה לנו דרך ועצה בתוך חוסר העצה... בפרשנותו אנו לומדים על הכנתו של יעקב במלחמה נגד עשוי, ואחת מדרכי פעולותיו היו: "ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן והבקר לשני מחנות, ויאמר, אם יבוא עשוי אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה".

בהנהגה זו הורה לנו את דרך האמת בכל עת של חלוקת עצה: **אם אין בידך להציל את הכל, אל תפקיר את הכל!**

עצת היצר היא, לגרום לכן שהבלבול הנובע מספק אחד, גורם לאדם להשביט את כל עבודתו; הוא לא יודע האם לפעול כך או כך, ובתוך כך הוא מפסיד המוני דברים ברורים שהיו מוטלים עליו. הוא לא יודע היכן ללמוד או היכן לשלוח את בנו, ובתוך כך עוברים המוני תפילות ושעות-לימוד לריק. הוא לא מוצא עצות לנפשו איך להינצל מתאוה פלונית, ומשום כך הוא מניח את כל המלחמה על כל שאר חלקי היהדות.

עלינו לזכור: חובתנו להשאיר את המחנה הנשאר שלא נכלל בספק, לפליטה! אם בענין כלשהוא אנו מסופקים ומבולבלים, נתפוס בכל כוחנו לפחות את הוודאות.

וכפי שרבי נתן מדריכנו: **"שכשרואים שקשה להשיג העצה השלימה, צריכים להתנהג באופן שעל כל פנים יהיה נשאר לו מחנה הנשאר לפליטה, ולא יהיה נאבד לגמרי.** למשל, שהאדם חפץ שילמד הרבה ויתפולל וירבה בהתבודדות ויהיה נקי מעתה מכל חטא והרהור, ורואה שקשה עליו, יהיה חזק בדעתו שעל כל פנים מה שאוכל לחטוף בחיי איתניגע בכל כוחי לחטוף איזה טוב כל יום מימי חיי. ואם ח"ו לא אוכל להתפלל, אראה לדבר אחר כך איזה דיבור של תחינה ובקשה. ואם ימנעני ח"ו גם מזה, אף על פי כן אלמד מעט או הרבה, ועל כל פנים אתגבר ברצונות חזקים לה' יתברך, ואצטעק על כל פנים 'ליבונן של עולם הושיע' וכו' צא בזה. ואם עצתי חלוקה אם ליסע או לישיב בביתי ואיני יכול לתת עצה לנפשי, על כל פנים אני חזק בדעתי שבין בביתי בין בדרך אחרת טוב מה שאוכל. וכן בשאר דברים שאי אפשר לפרטם. וכל זה בחינת 'היה המחנה הנשאר לפליטה', וזה שפירש רש"י 'בעל כרחו כי אלחם עמו', כי בזה אני חזק שבעל כרחו יהיה מוכרח להניחני שיהיה נשאר לי על כל פנים מחנה הנשאר לפליטה כי אלחם עמו על זה" (ליקוטי הלכות, ראש חודש טו, ב).

אם נחפש את הוודאות שבתוך הספקות, נמצא שהם רבים ביותר, ואולי אף יותר מהספקות. הבה נלמד על מנת לשמור ולעשות את דרכי המלחמה שהורנו אבותינו הקדושים, שעל ידם ודאי ננצח בסופו של דבר בעזרת השם.

כבר כמה ימים שאין לו ראש, הוא לא מסוגל ללמוד ולא להתפלל. הספקות אוכלים את לבו; הן לנסוע או לא לנסוע / לעשות את הצעד הזה או לא / לגמור את השידוך הזה או לא / לקבל את הצעת המשורה הזאת או לא / להעביר את בנו לחיידר' פלוני או לא. בכל רגע צצים לו צדדים אחרים, לרגע נדמה לו שהדברים כל כך מוכרעים לצד אחד, וכעבור זמן מה 'מתבהר' לו ההיפך הגמור. מי יכול להורות לו מהו רצון ה' עתה?! מה עושים בתוך הבלבול העצום הזה?!

"זה מובן לכל משכיל - אומר רבי נתן - שחלוקת והסתרת העצה, קשה מכל הצרות והיסורים שבעולם" (ליקוטי הלכות, ראש חודש טו, ג).

אפילו בגשמיות, הייסורים הקשים ביותר שבתוך הצרה הם חוסר הוודאות מה לעשות והאם לעשות. **"כי בוודאי - ממשיך רבי נתן - אין שום צער וצרה וצוקה שלא תמצא עצה להינצל ממנה, אך עיקר הצרה רח"ל הוא מה שנעלם ממנו ואינו יודע העצה איך להינצל ממנה,** ולפעמים נראה לו איזה עצה אך עצתו חלוקה לשתיים, כי יכול להיות שעל ידי עצה זאת יקלוקל יותר וצריך לעשות בהיפך, כמובן לכל בר דעת בכל מה שעובר עליו. כגון למשל, בענין חולאת ומכאובות רחמנא ליצלן, שבוודאי יש רפואה, אך אינו יודע באיזה דבר יתרפא ועל ידי איזה רופא, כי על פי הרוב הרופא מקלוקל הרבה ברפואותיו ומזיקו כמצוי הרבה, וגם על פי רוב הרופא והדאקטיר בעצמו מסופק ועצתו חלוקה איך לרפאו. וכן בענין משא ומתן ופרנסה שיעקר הריווח הוא כשיודעין העצה מה לסחור ומתי למכור, וכן בשאר דברים" (שם).

ואם כך בספקות ובלבולים וחוסר עצה בדברים גשמיים, הרי שהספקות והבלבולים בדרכי ה' ברוחניות, מה לעשות ואיך לעשות ואיך להינצל, הנוגעים לחייו הנצחיים, שם הצרה עמוקה ועצומה בלי שיעור. כל הכרעה לצד מסוים קובעת את גורלו לנצח נצחים, והוא עומד נבוך ואובד עצות מבלי יכולת לפתור את הסבך. וכפי שרבי נתן מוסיף שם: **"אך עיקר הצרה והיסורים מַחֲלֵקֶת העצה הוא בענין התקרבות לה' יתברך מכל המקומות שנידח לשם בעוונותיו הרבים, כי חוץ מזה הכל הבל, ואם ירוויח ואם לא ירוויח ממנו איך שיהיה יכלה ימי חייו וישוב אל העפר כשהיה, אבל חלוקת העצה בענין קדושת יהדותו וזאת תכליתו הנצחית, זה עיקר הצרה הגדולה מהכל, כמובן היטב לכל המסתכל על סופו ותכליתו האחרון"** (שם).

וכפי שהוא גם משתתף בתפילותיו על חיבוטי הנפש האינדיבידואלי של האדם בעת חלוקת העצה: **"ואני מסופק בכל עת ואיני יודע לתת עצה שלמה לנפשי איך להתנהג בשום דבר, כי בכל פעם אני מתגעגע וחותר במחנתו למצוא עצה טובה איך להתקרב אליך באמת, ואינו עולה בידי, ומחמת זה עצתי חלוקה וספקותיי רבים מאד. לפעמים עולה על דעתי לעשות כך ולהתנהג בדרך זה, ויש לי סברות והוכחות הרבה שאני מוכרח להתנהג כך. ואחר כך, כשנגמרי עצתי לעשות כך, בתוך כך עולה על מחשבתי סברא**

דבר המערכת

"אפילו תינוק, אף על פי שאינו יודע מאי קאמר, אף על פי כן הדיבורים שמרגילים אותו לדבר בדברי תורה הם יקרים מאד והיא מצוה רבה מאד, וכל מה שמלמדים ומחנכים אותם באיזה קדושה של תורה ותפילה ומעשים טובים, הוא יקר מאד, כי כל מה שעושים לעת עתה בנעוריהם איזה דבר שבקדושה, זה נשאר קיים לנצח" (ליקוטי הלכות, ברכות הראיה וברכות פרטיות ה, טז).

מה נאדר היה המעמד הנשגב של 'חלוקת הפרסים' שהתקיים במוצאי שבת קודש פרשת תולדות בעיה"ק ת"ו העבר, למאות בני הנעורים בחבורות 'צעירי הצאן' דקה ליתנו בירושלים ובית שמש, שנבחנו על יותר מאלף ויש מאות דפי גמרא ויותר משבעת אלפים וחמש מאות פרקי משניות במשך השנה שעברה, לאחר עמל ויגיעה עצומה מדי לילה של שינון וחזרה על לימודים אלו.

במעמד נשמע 'דבר החבורות' על שגב גדולת לימוד תורה של אמונה, שהיא הגורמת שלא לשכות. וכדברי רבינו הקדוש שהתפילה היא הסגולה לזכרון; כשלומד לימוד באמונה ומתפלל על כך ומאמין שאין טבע, אזי תורתו משתמרת. ללמדך שאין שבח הזכרון על החוש הגשמי שיכול לאצור בקרבו ידע רב, אלא לימוד כזה שהלומד מאמין ביקרת נצחיות קדושת התורה.

התלמידים התעוררו ללמוד ביראה ובשמחה, לייקר את הזמן וללמוד באימה כראוי לתורה נצחית, כי רק זה שבח זכרון התורה שעליה מודים עתה במעמד הזה. כמו כן, צוין היטב שהפרסים אינם ח"ו כתשלום על הלימוד, אלא אות חיזוק וזכרון על גדולת מעלת הלימוד הזה. בשמחה ובשיר התחדשו צעירי הצאן להוסיף בקודש ולהכין עצמם לקבל עול תורה ומצוות באהבה בכל עת. כה יסופו ויתעלו בעז"ה במעלות התורה והיראה.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

פעם אחת נְשָׁדָר מוהר"נ ת"ת דבְּרִי קְדוֹשִׁים וְעוֹרֵר אֶת אֲנִי לְעִבּוֹדָת ה', נְעִנֶה וְאָמַר: **"טְאָמְעֵר אִיךְ בַּאֲשַׁמְאֵלְצַט אֲוֵן בַּאֲשַׁמִּירְט דָּאָס נִישְׁט מִיִּט תְּפִלָּה בִּין אִיךְ אִיךְ נִישְׁט מְקַנָּא" - "אם אינכם משמנים ומורחים את הדבורים האלו בתפילה, איני מקנא בכם." ויש אומרים שאמר זאת לענין חיוב ההתחזקות.**
(שיח שרפי קודש)

רחל מבכה על בניה!

ויצב יעקב מצבה על קברתה הוא מצבת קברת רחל עד היום

פי בָּחַר ה' בְּצִיּוֹן (ב)

ולנסוע לירושלים עם אותו חכם, אך מן השמיים מנעוהו. כמסופר שם:

"והביא הספינה אחר שני מעות-לענת לארץ הקדושה לספר ירושלים לעיר הקודש יפו, ורצה רבינו ז"ל לירד שם מהספינה ללכת אל ירושלים עם החכם הנ"ל בצותא חדא כנ"ל. ומאת ה' היתה סיבה, ולא הניחוהו הישמעאלים שייכנס אליהם. כי הסתכלו על מלבושיו ועל תואר פניו שיש לו פאות ארוכים כנהוג במדינתנו, ושאינו יודע לשונם וכיו"ב, ואמרו שהוא בוודאי אחד מהמרגלים של הצרפת, ולא הועילו שום פיוס ובקשות" (שם, טו).

בסופו של דבר, הוכרח רבינו להמשיך עם הספינה ולרדת בנמל חיפה, העיר בה שהה עד אחר חגי תשרי, כשתיכף לאחר החגים ביקש רבינו לחזור לחו"ל, ורק מחמת הפצרותיו של מלווהו נסע לטבריה (עיי"ש אות ח), כשגם בהיותו שם ביטא רבינו את רצונו לנסוע לירושלים, "ובבואו לטבריה אמר רבינו ז"ל: מן הסתם רצון השם שנהיה בארץ ישראל עוד איזה זמן. ואמר רבינו ז"ל שישכרו לו חמורים לילך לירושלים עיר הקודש. וכשמעו זאת הצדיק הקאליסקער, ביקש מאתו שלא ילך" (שם, טז).

הרי לנו שמכל ערי ארץ הקודש לא רצה רבינו לנסוע אלא לירושלים.

בשבוע שעבר הבאנו את שאלת השואל על אודות הדירה בירושלים, אם יש בה עדיפות ע"פ דעת רבינו ז"ל. ובתחילה הבאנו את דברי המשנה ופסק השו"ע "הכל מעלין לא" והכל מעלין לירושלים", וביארנו שע"פ נגלות התורה ישנה עדיפות לדור בעיה"ק ירושלים.

וענין זה מובא כמה פעמים בראשונים, ואין כאן המקום להאריך בהערכתם, ונציין רק לדברי שניים מהם: הרשב"ש כתב: "ולענין איזה מקום היותר טוב נבחר לדור בו - היא ירושלים, שהרי שנינו הכל מעלין לא" ואין הכל מוציאין, הכל מעלין לירושלים ואין הכל מוציאין, הרי הדבר מפורש שכשם שארץ ישראל מקודשת מחוץ לארץ כך היא ירושלים מקודשת מארץ ישראל. וזה נ"ל מספיק לשאלתנו" (שו"ת הרשב"ש סימן ב). ובתרומת הדשן כתב: "דע לך בדודאי שבח גדול ומעלה יש לו אדם הדר בארץ ישראל, וכל שכן בעיר הקודש, לתועלת לעולם הבא וגם לעולם הזה" (תרומת הדשן, פסקים וכתבים, סימן פח).

והנה, בטרם נמשיך, ברצוננו להגיש ולהבהיר:

ברור ופשוט שאין כאן הוראת הלכה למעשה לכל אחד ואחד, שצריך לעזוב את כל אשר לו ולמכור את דירתו ומטלטלו ולעלות לירושלים, ואף לכוף את אשתו ובני ביתו לכך. שכן, דעת לנובן נקל, שגם אם הדירה בירושלים מעלתה גדולה, אעפ"כ צריך כל אחד להתנהג בזה כפי יכולתו ועניינו, ואחר שאלת חכם המכיר את מקומו. וח"ו לבוא לידי הריסה, וטרדת ממון, וחורבן שלום הבית רח"ל (וכפי שכבר עוררו על כך הראשונים, עיי"ש בתרומת הדשן וכן ברשב"ש בתשובה א', ואכמ"ל).

וכבר כתב מוהרנ"ת: "שמעתי מפיו הקדוש ז"ל שאמר, שזה יצר הרע גדול אצל כמה בני אדם, ובפרט הגדולים במעלה, שבשביל דבר אחד שנדמה להם שהוא מצוה, הם מפקירים הכל ובאים על ידי זה לקלקולים רבים, ובפרט כשבאים על ידי זה לידי מחלוקות" (חיי מוהר"ן, תקעב). וכל שכן בדבר זה שאין בו שום 'חיוב', אלא תוספת מעלה וקדושה.

ולא נאמרו כל דברינו אלא לעורר הלבבות לכסוף ולהשתוקק לזה, ולהתפלל על זה להשם יתברך, ולהשתדל בזה כפי יכולתו ועניינו, ותו לא. ודי בזה לחכימא.

ועתה נבוא בס"ד לבאר ענין זה ע"פ דעת רבינו.

הנה, בנסיעתו של רבינו לארץ הקודש, אנו רואים לאורך כל הדרך, שמכל ערי ארץ הקודש לא חפץ רבינו לנסוע אלא לעיה"ק ירושלים, ולא לשום מקום אחר.

וכמו שמשופר בשבחי הר"ן שנסע רבינו מאיסטנבול לארץ ישראל בספינה עם 'חכם אחד מירושלים', "ודיבר רבינו ז"ל עם החכם מירושלים הנ"ל, שייקח אותו לירושלים, כי אמר שאינו רוצה להיות לא בצפת ולא בטבריה! וכן המתקן סוד ביניהם" (שבחי הר"ן ח"ב, די).

וכן אחר כך, כשהגיעה הספינה לנמל יפו, רצה רבינו לירד מהספינה

והנה, עד עצם היום הזה: "אנו רואים בעינינו את ההשתוקקות הגדולה של המון רב מישראל לעלות ולהשתטח על קבר רחל אמנו. ומספרים מהרה"ק ר' פנחס'ל קאריצער זיע"א שאמר שאם הי' בארץ ישראל הי' תמיד נמצא על די קבר רחל, כי אמר שטוב לילד להיות לעבין די מאמע'ס פארטיק (= אצל סינר אמו)" (אוסף מכתבים, חלק ב, מכתב עד).

ומנהגם בימי קדם של כמה מאנ"ש שבירושלים, היה ללכת רגלי בכל ערב ראש חודש לקבר רחל ולבלות שם רוב היום בתפילות ותחנונים, כפי שמספר רבי שמואל הורביץ:

"ובכל ערב ראש חודש הולכים לקבר רחל אמנו, והתחלתי ללכת לקבר רחל אמנו, ופגשתי אנשי שלומנו, היינו רבי אלטר בניצין, ורבי ישראל דוב (אדסה) והבחור יעקב זאב (ברזבסקי) ביחד הולכים רגלי לקבר רחל אמנו והלכתי עמהם, וכל הדרך היינו מדברים מרבינו ז"ל, ומספרי רבינו ז"ל, דהיינו מסיפורי מעשיות וכו', והיה לי חיות והתעוררות מזה. ובאנו לקבר רחל, ופירשתי שיחתי בבכי, ואמרתי תיקון הכללי ותהילים ותפילות והתבודדות, ואחר כך חזרנו גם כן רגלי" (ימי שמואל, פרק עב).

ואכן, קדושת המקום מסוגל לעורר את לב האדם לבכי מעומק הלב, כמו שכתב במקום אחר:

"שם המקום מסוגל מאד לבכיה מעומק הלב, וכמו שמפרשים 'רחל מבכה - רחל מאכט וויינען' שהיא מבכה אחרים, היינו שהיא עושה שאחרים יבכו. וכמעט תמיד בכל פעם שהייתי שם, הייתי בוכה מאין הפוגות כמה וכמה שעות, עד שהוכרחתי להפסיק באמצע כי אין לדבר שיעור, (וכן היה לי הרבה פעמים גם על הציון הקדוש של רבנו ז"ל באומן)" (שם, פרק קלב).

אמנם, בסופו של דבר נמנע הדבר ממנו, ולא נכנס בה. ואף דבהדי כבשי דרחמנא למה לן, אעפ"כ יש לרמז מרחוק ע"פ מה שבבואר בספר כוכבי אור (חכמה ובינה, אות כח) שרבינו הק' הוא סוד "ירושלים שלמעלה" [שהיא בינה עילאה, לעומת ירושלים התחתונה שהיא סוד המלכות] אשר לכן גם "ירושלים שלמעלה" הוא בגימטריא שמו של רבינו בכמה אופנים, עיי"ש (וכן שמו של מלך ירושלים "מלכי צדק" עולה בגימטריא "נחמן בן פינא" מכון ממש).

ולפי"ז י"ל מרחוק דמאחר שאמרו חז"ל "אמר רבי יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה" (תעניתה ע"א), לכן, מאחר שעדיין לא בא זמן הגאולה, ועדיין לא נתקנה ירושלים של מטה, לא היה יכול רבינו ז"ל לבוא בתוכה, ודוק.

וכבר מצאנו כעין זה אצל האריז"ל, שגם הוא לא נכנס לירושלים, כמובא בספרים בזה"ל: "אמרו שהאר"י ז"ל לא היה בירושלים, רק עמד חוץ לירושלים ודיבר ברוח קדשו כל הפרטים שבתוך ירושלים, ואמר: פה מקום זכריה הנביא, ופה מקום חולדה הנביאה, וכן כל הקברים, ואל העיר עצמה לא בא. אולי מפני שהיה ניצוץ משיח בן יוסף, ולא היה רשאי לבוא בה קודם זמנו" (אהבת ציון, סימן ד. הובא באבן השוהם ח"פ, פ"ד, הערה ז). [אין הכוונה שהאר"י ז"ל לא היה כלל בירושלים, שהרי נולד בתוכה, ורק אח"כ ירד למצרים. אלא הכוונה היא, שאחר שזכה למדרגותיו הנעלות וחזר ממצרים לא"י, שוב לא נכנס לירושלים]. וה"ה לגבי רבינו ז"ל שגם הוא סוד "משיח בן יוסף" והוא סוד "ירושלים של מעלה", לכן לא היה רשאי לבוא בה קודם זמנו.

אמנם, אף שלא נכנס בה, כבר כתב רבי אברהם ב"ר נחמן: "מקומו האמתי והנצחי הוא בארצו ועירו לבד" (ביאור הליקוטם, תורה קנה), כי שם מאיר אורו ביתר שאת ויתר עוז, וכפי שנביא במאמרנו הבא א"ה.

פנינים מאירים וחדושים מזרחיים מלוכטים מספרי גדולי הצדיקים וי"ע כותב רשימותיו של הגר"ם שכמעט שליש"א אשר ציון וירושם לפניו לזכרון.

לקט ספריים

ספרי חסידות

כי הוא ממאנין תבירין. אבל הנטפל לשם מאחריו ופירשו בו חז"ל (שם) כגון כינוי אלהינו אלהיכם, רומז מי שעובד הש"י ונדמה לו שאין עושה כלום רק הש"י"ת ההולך לפניו הוא מנהיגו ונותן בו דעה והשכל ללכת מישרים והוא רק הולך אחריו, הרי זה אינו נמחק שכבר קידשו השם, כי הקב"ה מקדשו בכל פעם יותר ויותר על ידי הכנעה ועונה. עבודת ישראל וישלח דף יא עמוד א לט-34

העובד ה' בהכנעה ועונה זוכה להתקדש יותר ויותר אמרו חז"ל (שבועות לה, ב) כל הנטפל לשם מלפניו הוא נמחק. פירוש הגם שאדם עובד ה' ונטפל להשם, אבל 'מלפניו' כלומר שנדמה לו כי הולך לפני הש"י"ת ואינו צריך לעזר הבוהר כי הוא עובד ה' ולומד תורה בכח עצמותו, אז הרי זה נמחק מסטרא דקדושה ואין בו ממש

